

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกการประเมินตนเอง กับผลของการใช้การเสริมแรงทางบวก ที่มีต่อการเพิ่มและการคงอยู่ของพฤติกรรมการตั้งใจเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง จะมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนใน ระยะประเมินตนเองในห้องเรียนสูงกว่าระยะเส้นฐาน
2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง จะมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนใน ระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเส้นฐาน
3. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง จะมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนใน ระยะประเมินตนเองในห้องเรียน และระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน
4. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก จะมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในระยะ ทดลองสูงกว่าระยะเส้นฐาน
5. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก จะมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในระยะ ติดตามผลสูงกว่าระยะเส้นฐาน
6. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก จะมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในระยะ ทดลองสูงกว่าระยะติดตามผล
7. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการ เสริมแรงทางบวก จะมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในระยะทดลองไม่แตกต่างกัน
8. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง จะมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียน ในระยะติดตามผลสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก
9. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการ เสริมแรงทางบวก จะมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ทั้งในระยะทดลอง และระยะติดตามผล

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ที่ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง จะมีพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนในระยะประเมินตนเองในห้องเรียนและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเส้นฐาน และสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเองจะมีพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนในระยะประเมินตนเองในห้องเรียนและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกันนั้นได้รับการสนับสนุน จากตารางที่ 6 จะเห็นว่า ในระยะเส้นฐานและระยะประเมินตนเองในห้องเรียน ค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักเรียนเป็น 50.22 และ 91.84 ของช่วงเวลาการสังเกตทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในระยะติดตามผลค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนเป็น 93.57 ของช่วงเวลาการสังเกตทั้งหมด แตกต่างกับระยะเส้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักเรียนระหว่างระยะประเมินตนเองกับระยะติดตามผลพบว่าไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาผลของการฝึกการประเมินตนเองในการทดลองครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะประสิทธิภาพของกระบวนการประเมินตนเอง ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการสังเกตตนเอง (Self Observation) การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) การเปรียบเทียบ (Comparing) และการเสริมแรงตนเอง (Self Reinforcement) หรืออาจเป็นการลงโทษตนเอง (Self Punishment) นั่นเอง ในขั้นตอนการสังเกตตนเองซึ่งจะต้องมีการบันทึกพฤติกรรมควบคู่กันด้วยนั้น เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ทำให้นักเรียนทราบว่าพฤติกรรมที่ตนกระทำนั้นเป็นอย่างไร ทำให้เกิดการเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองว่าตนได้ทำพฤติกรรมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งผลจากการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ได้กระทำกับเป้าหมายที่ตั้งไว้จะกลายเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และข้อมูลย้อนกลับที่ได้นี้จะทำให้ นักเรียนเกิดความตระหนัก (awareness) ถึงพฤติกรรมที่ตนทำในขณะนั้นว่าได้ทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้แล้วหรือยัง (Locke in Ducan, et al., eds. 1980; Kanfer and Grimm 1976: 459) นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบเป้าหมายกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นหากนักเรียนพบว่าตนเองได้ทำพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ก็จะกลายเป็นตัวเสริมแรงส่วนหนึ่งและทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในครั้งต่อไป แต่หากนักเรียนพบว่าตนเองยังไม่สามารถกระทำพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ก็อาจจะเป็นผลทำให้ให้นักเรียนได้มีการทบทวนพฤติกรรมที่ตนเองได้แสดงออกมา พร้อมกับนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับปรุงและสร้างพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมออกมาได้ (Mikulus 1978: 106-108) นอกจากนี้ในกระบวนการประเมินตนเองยังได้มีการให้ตั้งเป้าหมายพฤติกรรม โดยให้นักเรียนเป็นผู้ตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง

จึงทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในโปรแกรมการปรับพฤติกรรมนี้ การมีส่วนร่วมนี้เองเป็นผลจูงใจให้นักเรียนต้องการกระทำ นอกจากนี้แล้วนักเรียนยังได้ตั้งเป้าหมายเป็นขั้นตอน ทำให้สามารถปฏิบัติและบรรลุเป้าหมายได้ง่าย ซึ่งการบรรลุเป้าหมายได้เองที่ให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะบรรลุเป้าหมายในขั้นต่อไป (Tysinger 1986: 2892; Cormier and Cormier 1979: 186-187) นอกจากนี้ในกระบวนการประเมินตนเองยังมีการให้การเสริมแรงตนเอง การเสริมแรงตนเองนี้สามารถมองได้เป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการเสริมแรงภายใน เกิดในกรณีที่นักเรียนประสบผลสำเร็จสามารถกระทำพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ นักเรียนจะรู้สึกความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง เป็นผลทำให้นักเรียนพยายามปรับตัวตลอดเวลา (Bandura 1977: 165; Barlow, in Millman Huber and Diggins, eds.: 1982) อีกลักษณะหนึ่งเป็นการเสริมแรงภายนอก เนื่องจากผู้วิจัยใช้เบียร์รลดกรเป็นตัวเสริมแรง ซึ่งเบียร์รลดกรนี้เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งนิยมใช้อย่างแพร่หลายเนื่องจากมีประสิทธิภาพสูงในการเสริมแรงพฤติกรรม (Mikulus 1978: 97; Ross 1981: 234) เบียร์รลดกรสามารถนำไปแลกตัวเสริมแรงอื่นได้มากกว่า 1 ตัว ทำให้ตัวของมันมีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยาย (Generalized Reinforcers) (Kazdin 1984 : 29) สำหรับในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถนำไปแลกเปลี่ยนสิ่งของต่าง ๆ ภายในสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียนได้ตามความพอใจ ดังนั้นการเสริมแรงด้วยเบียร์รลดกรจึงเป็นองค์ประกอบหลักที่ให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมตามเป้าหมายนั้น

การที่พฤติกรรมที่ตั้งใจเรียนของนักเรียนในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกับระยะประเมินตนเองในห้องเรียนนั้นก็เนื่องมาจากในช่วงการฝึกการประเมินตนเองนั้น นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การสังเกตตนเอง การตั้งเป้าหมาย และการเปรียบเทียบ การเรียนรู้นี้อาจเกิดการแผ่ขยายไปในช่วงติดตามผล เนื่องจากนักเรียนเกิดความเคยชินที่จะตระหนัก (awareness) ถึงพฤติกรรมกระทำของตนว่าได้ทำพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้แล้วหรือยังอยู่เสมอ (Locke in Ducan, et al., eds. 1980; Kanfer and Grimm 1976: 459) นอกจากนี้แล้วการที่นักเรียนเรียนรู้ความสำเร็จที่ได้รับจากการประเมินตนเองอาจเป็นผลทำให้นักเรียนนำการเรียนรู้ขึ้นมาเชื่อมโยงกับความสำเร็จในอนาคต จึงเกิดเป็นแรงจูงใจที่ทำให้พยายามปรับตัวในครั้งต่อ ๆ ไปอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้นักเรียนสามารถรักษาพฤติกรรมของตนไว้ได้ (Cormier and Cormier 1979: 186-187)

การที่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการประเมินตนเองมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนในระยะประเมินตนเองในห้องเรียน และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเส้นฐานนั้น ได้ผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ Drabman Spitalnik and O'Leary (1973: 10-16) ที่ทำการศึกษาดังผลการใช้โปรแกรมการประเมินตนเองต่อพฤติกรรมการก่อกวนชั้นเรียน อันได้แก่ การคุยเสียงดัง ลุกจากที่นั่ง โยกเก้าอี้ ไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งพบว่าโปรแกรมการประเมินตนเองสามารถลดพฤติกรรมเหล่านี้ได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rhode Morgan and Young (1983: 171-188) พบว่า โปรแกรมการประเมินตนเองสามารถลดพฤติกรรมการก่อกวนของนักเรียนระดับ 1 ระดับ 2 ระดับ 4 และระดับ 8 ได้ ในขณะเดียวกัน Ballard and Glynn (1975: 387-398) ก็พบว่า การให้นักเรียนทำการสังเกต บันทึก และประเมินตนเองร่วมกับการให้การเสริมแรงตนเอง สามารถทำให้พฤติกรรมการทำงานตามที่ครูสั่งเพิ่มขึ้นได้เช่นกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 และข้อที่ 5 ที่ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก จะมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนในระยะทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเส้นฐานนั้น ได้รับการสนับสนุน จากตารางที่ 8 จะเห็นว่า ในระยะเส้นฐานและระยะทดลอง ค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนเป็น 48.88 และ 77.72 ของช่วงเวลาการสังเกตทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในระยะติดตามผล ค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนเป็น 89.29 ของช่วงเวลาการสังเกตทั้งหมดแตกต่างกับระยะเส้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก จะมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนในระยะทดลองสูงกว่าระยะติดตามผลนั้น ไม่ได้รับการสนับสนุน จากตารางที่ 8 จะเห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนระหว่างระยะทดลองและระยะติดตามผลพบว่า ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาถึงผลของการใช้การเสริมแรงทางบวกพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้นทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผล ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุ

4 ประการ

1. การที่นักเรียนได้รับตัวเสริมแรง ซึ่งได้แก่เบี้ยบรรณกร เบี้ยบรรณกรนี้มีประสิทธิภาพสูงในการเสริมแรงพฤติกรรม (Mikulus 1978: 97; Ross 1981: 234) และไม่ก่อให้เกิดภาวะที่เรียกว่า การหมดประสิทธิภาพในการเป็นตัวเสริมแรง (Satiation) เนื่องจากสามารถนำไปแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงอื่นได้มากกว่า 1 ตัว ทำให้ตัวของมันมีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยาย (Generalized Reinforcers) (Kazdin 1984: 29) สำหรับในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถนำคะแนนที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งของต่าง ๆ ได้ตามความต้องการ โดยสิ่งของที่จะแลกเปลี่ยนนั้นล้วนเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เนื่องจากผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแลกเปลี่ยนสิ่งของต่าง ๆ ได้ทุกชนิดภายในสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน ดังนั้นการที่นักเรียนพึงพอใจในสิ่งของต่าง ๆ นี้ จึงทำให้การเสริมแรงครั้งนี้มีประสิทธิภาพด้วย (Kazdin 1984: 106)

2. ผู้วิจัยใช้วิธีการเสริมแรงแบบทุกครั้ง คือ เมื่อใดก็ตามที่นักเรียนมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนถึงเกณฑ์เป้าหมายแล้ว นักเรียนก็จะได้รับเบี้ยบรรณกรทุกครั้ง วิธีการดังกล่าวจึงอาจเป็นสาเหตุให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ระหว่างการแสดงพฤติกรรมกับผลกรรมได้ง่ายขึ้น (Wilson and O'Leary 1980: 109) จึงมีผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนสูงขึ้น

3. นักเรียนเป็นผู้ตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ซึ่งการตั้งเป้าหมายด้วยตนเองนี้ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่า ตนมีส่วนร่วมในโปรแกรมการปรับพฤติกรรมครั้งนี้ด้วย จึงเกิดความรู้สึกตระหนัก (awareness) และเกิดความตั้งใจที่จะกระทำให้บรรลุเป้าหมาย และเมื่อนักเรียนประสบผลสำเร็จสามารถบรรลุเป้าหมายแล้วก็จะเกิดความพึงพอใจ ทำให้มีแรงจูงใจที่จะบรรลุเป้าหมายในลำดับที่สูงขึ้นต่อไปด้วย (Tysinger 1986: 2892)

4. ผู้วิจัยใช้การเปลี่ยนเกณฑ์เป้าหมายพฤติกรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป คือเริ่มจากให้นักเรียนตั้งเป้าหมายไว้ในระดับต่ำสุดที่คิดว่านักเรียนสามารถจะทำได้ จากนั้นเมื่อนักเรียนสามารถบรรลุเกณฑ์เป้าหมายแล้วจึงให้นักเรียนตั้งเกณฑ์เป้าหมายให้สูงขึ้น ๆ อีก การทำเช่นนี้ทำให้สามารถพัฒนาพฤติกรรมได้ง่ายขึ้น เป็นผลทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะบรรลุเป้าหมายขึ้นต่อไปอีกด้วย (Cormier and Cormier 1979: 186-187)

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมตั้งใจเรียนในระยะทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มที่ให้การเสริมแรงทางบวก พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้นี้ขัดกับงานวิจัยของการเสริมแรงทางบวกในอดีตที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องมาจากในงานวิจัยนี้ต่างกับงานวิจัยของการเสริมแรงทางบวกทั่ว ๆ ไปในอดีต โดยงานวิจัยของการเสริมแรงทางบวกในอดีตนั้น

ผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดว่านักเรียนควรทำอะไร จึงจะได้รับการเสริมแรง แต่สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเป็นผู้ตั้งเป้าหมายพฤติกรรมด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายที่ละลำดับขั้น ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมในโปรแกรมการปรับพฤติกรรม เกิดความมั่นใจว่าสามารถทำได้ และเมื่อนักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วก็จะเป็แรงจูงใจให้พยายามพัฒนาพฤติกรรมนั้นต่อไป (Tysinger 1986: 2892)

นอกจากนี้การที่นักเรียนตั้งเป้าหมายเองนั้น อาจมีผลทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการประเมินตนเอง โดยที่ผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องฝึกก็ได้

การที่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในระยะทดลองสูงกว่าระยะเส้นฐานนั้น ได้ผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ Broden (1970: 341-347) ที่ทำการศึกษาระบบการเสริมแรงด้วยเบี้ยธรรมดา เพื่อลดพฤติกรรมการก่อกวนชั้นเรียนและพัฒนาพฤติกรรมด้านระเบียบวินัย ความสนใจในการเรียน และสัมฤทธิ์ผลของการเรียน พบว่าการให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยธรรมดาสามารถเพิ่มพฤติกรรมที่พึงปรารถนา อันได้แก่ การตั้งใจฟังครูสอน การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ O'Leary and Becker (1967, quoted in Kazdin and Bootzin 1972) พบว่า การให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยธรรมดาสามารถเพิ่มพฤติกรรมการตั้งใจเรียน อันได้แก่ นั่งอยู่กับที่และมองครูของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีปัญหาพฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียนได้ นอกจากนี้ Green and Polirstok (1982: 123-129) ก็พบว่า การเสริมแรงด้วยเบี้ยธรรมดาสามารถเพิ่มความสามารถในการอ่าน และเพิ่มพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน และทางระเบียบวินัยได้เช่นกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก จะมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในระยะทดลองไม่แตกต่างกัน ได้รับการสนับสนุน จากผลในตารางที่ 12 จะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในระยะทดลองของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง และกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกเป็น 91.84 และ 92.10 ของช่วงเวลาการสังเกตทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 8 ที่ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง จะมีพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนในระยะติดตามผลสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก ไม่ได้รับการสนับสนุน จากตารางที่ 13 จะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนในระยะติดตามผลของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง และกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกนั้นเป็น 93.57 และ 89.29 ของช่วงเวลาการสังเกตทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลของการฝึกการประเมินตนเองกับผลของการใช้การเสริมแรงทางบวกที่มีต่อการเพิ่มและการคงอยู่ของพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักเรียนจากการทดลองครั้งนี้ จะเห็นว่า ทั้งการฝึกการประเมินตนเองและการใช้การเสริมแรงทางบวกต่างก็สามารถเพิ่มพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักเรียนในระยะทดลองในห้องเรียนให้สูงขึ้นได้ และพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักเรียนก็ยังคงอยู่ แม้ออกนอกโปรแกรมทั้งสองออกในระยะติดตามผลแล้วก็ตาม การที่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเองและนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก มีพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนสูงขึ้นในระยะทดลองนั้น ก็เนื่องมาจากเหตุผลในเรื่องประสิทธิภาพของกระบวนการประเมินตนเองและการตั้งเป้าหมาย ดังที่ได้อภิปรายไว้ในตอนต้นนั่นเอง สำหรับในระยะติดตามผลที่ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเองกับกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกไม่แตกต่างกันนั้นก็อาจเป็นผลเนื่องมาจากการที่นักเรียนตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในโปรแกรมการปรับพฤติกรรม และเมื่อนักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ความสำเร็จ ก็อาจก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะปรับตัวในครั้งต่อไปอีก (Cormier and Cormier 1979: 186-187) นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยให้นักเรียนตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ก็อาจจะมีผลทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการประเมินตนเองเกิดขึ้น โดยที่ไม่จำเป็นต้องได้รับการฝึกก็ได้

จากสมมติฐานข้อที่ 9 ที่ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเองและนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก จะมีพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผลนั้นได้รับการสนับสนุน จากตารางที่ 13 จะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนในระยะทดลองของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง กลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก และกลุ่มควบคุมเป็น 91.84 92.10 และ 53.31 ของช่วงเวลาการสังเกตทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักเรียนกลุ่มที่

ได้รับการฝึกการประเมินตนเองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก กับกลุ่มควบคุมก็แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน ในทำนองเดียวกัน จากตารางที่ 14 จะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนในระยะติดตามผลของ นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเอง กลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก และกลุ่มควบคุม เป็น 93.57 89.29 และ 57.03 ของช่วงเวลาการสังเกตทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการประเมินตนเองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของ นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกกับกลุ่มควบคุมก็แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เช่นกัน

ที่เป็นเช่นนี้ ก็เนื่องมาจากนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ใช้กระบวนการประเมินตนเอง และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้การเสริมทางบวก โดยให้นักเรียนตั้งเป้าหมายและกำหนด เป้าหมายที่ละลำดับขั้นด้วยตนเอง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง